

2025-12-16

SVAR PÅ REMISS AV *En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk* (SOU 2025:93)

Sammanfattning

Förbundet motsätter sig bestämt förslaget om ett nationellt mål för betesskador på skog. Utredaren konstaterar, helt riktigt, att ett sådant saknas idag och det finns goda skäl till det.

En stor majoritet av de förslag vad gäller skogsskötsel, föryngring och användning av exoter som utredningen föreslår kan i vissa fall vara positiva på kort sikt för skogsproduktionen men innebära negativa konsekvenser för viltet och mycket sannolikt ökade betesskador.

Förbundet har i sak inget emot statlig finansiering av inventering av betesskador av vilt (ÄBIN). Sambandet mellan statlig finansiering och minskade betesskador är dock oklart och kan inte förutsättas.

Förbundet motsätter sig starkt att resultat från Viltskadekommissionen anges som fakta i utredningen. Viltskadekommissionen och dess resultat är en partsinlaga som inte baseras på objektiva fakta och har ingen som helst vetenskaplig grund. Det skadar förtroendet för utredningen att de valt att basera sina delar av sina resonemang på detta underlag.

Nationellt mål för betesskador

Den svenska viltförvaltningen är uppbyggd genom lokal förvaltning utifrån lokala förutsättningar och målsättningar. Detta formaliseras genom förvaltning i Älgförvaltningsområden där markägarna har utslagsrösten för att säkerställa äganderätten även i Viltförvaltningen.

Förbundet värnar alltid äganderätten och det är av yttersta vikt att markägaren garanteras rimliga möjligheter att förvalta sin mark utifrån målsättningar med skogsägandet och de naturgivna förutsättningarna på platsen. Givetvis måste samråd ske med omgivande markägare och rimliga avvägningar och kompromisser göras. Detta garanteras idag genom det formaliserade älgförvaltningssystemet med Älgförvaltningsgrupper och frivilliga Älgskötselområden. Dessa områden är idag också, på frivillig grund, basen i förvaltning och samordning av annat klövvilt. Utredningen fokuserar i alla delar på värnandet och utvecklingen av äganderätten. Så bör vara fallet också vad avser viltförvaltningen.

Sverige är idag indelat i Älgförvaltningsområden för att fånga lokala biologiska förutsättningar men också skillnader i markägarstruktur, målsättningar med viltförvaltningen och till exempel predation från stora rovdjur. Ett nationellt mål att styra emot skulle med stor sannolikhet göra dessa lokala variationer omöjliga att fånga och därmed också göra det etablerade älgförvaltningssystemet överflödigt. Idag finns över landet betydande problem med att rekrytera representanter till Älgförvaltningsgrupperna, både som jägar- och markägarrepresentanter, ett nationellt mål skulle göra denna rekrytering omöjlig då deras roll blir oklar och sannolikt överflödig.

En stor mängd forskningsresultat och utvärderingar pekar tydligt på att mängden betesskador beror av två saker - mängden betande djur och den foderresurs de har att äta. Ett mål för betesskador förutsätter att både dessa faktorer kan fångas och påverkas. Idag finns ett etablerat system för viltförvaltningen och styrmedel genom planer och tilldelning för avskjutning. Denna funktion saknas dock för skogsbruket

och därmed äger inte förvaltningen idag någon möjlighet att påverka eller verka mot ett uppsatt nationellt mål.

Älgstammen i Sverige är idag på mycket låga nivåer sett över de senaste decennierna och har minskat så kraftigt i närtid att älgen riskerar att rödlistas. Betesskadorna har dock inte alls minskat i motsvarande omfattning vilket tydligt förklaras av ovan nämnda samband. Betesresurserna har inte alls bibehållits eller ökats i motsvarande omfattning.

Förbundet anser att det skogspolitiska produktionsmålet ”Skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar” är adekvat, väl avvägt och instämmer med utredaren att detta bör ligga fast och genomsyra hela skogspolitikens inriktning.

Skogliga konsekvenser

Övergripande synpunkter

Dagens skogsbruksmodell med övervägande trakthyggesbruk är i stora delar positivt för främst klövviltet. Generellt gynnas dock allt vilt av variation i landskapet och de metoder vi brukar det med. Förbundet välkomnar därför alla åtgärder som främjar variation vilket ytterst garanteras genom markägarens valfrihet att bruka sin mark inom så vida ramar som möjligt.

Flerskiktade bestånd

Förbundet välkomnar de förslag i utredningen som främjar flerskiktade bestånd samt stimulering av användningen av flera trädslag. Variation är en viktig parameter för viltet avseende både föda och skydd samt en förutsättning för ökad riskspridning i ett föränderligt klimat.

LSÅ- bärris

Förkortade omloppstider samt en liberalare syn på Lägsta Slutavverkningsålder kommer otvivelaktigt att missgynna bärriset, en av de viktigaste födoresurserna för viltet. Detta kommer i sin tur att öka betestrycket på skog, vilket måste tas med i överväganden.

Föryngringsmetoder

Minskad naturlig föryngring - fröträd kan motiveras av flera skäl men utredningen missar att det med automatik minskar plantantal samt den icke oansenliga betesresurs avverkade fröträd ger. Detta kommer givetvis att öka betestrycket på de kvarvarande produktionsstammarna vilket bör tas hänsyn till i konsekvensanalyser.

Markberedning och plantantal

En radikalare markberedning och minskande plantantal minskar födoresursen bärris och utbudet av bete i form av ungskog. Detta kommer att påverka det vi idag mäter som betesskador negativt, vilket inte ingår i konsekvensanalyser av föreslagna förslag.

Hägnade föryngringar

Att hägna föryngringar framstår ibland som ekonomiskt fördelaktigt. Dessa beräkningar tar dock inte hänsyn till ett landskapsperspektiv. En hägnad föryngring undantar hela denna areal för foderproduktion och bete, vilket givetvis då fördelas på omgivande marker och föryngringar.

Exoter

Användningen av exoter är förenat med stora osäkerheter. De idag aktuella arterna är idag ej föredragna foderarter eller så hägnas de. Detta får till följd att de arealer som föryngras med dessa arter undantas som areal viltet kan nytja.

Rådgivning

Förbundet ser idag stora brister i den rådgivning som marknadens aktörer och Skogsstyrelsen bedriver. Den fokuseras i alltför hög grad på virkesproduktion och nuvarande industris behov samt i för liten utsträckning på andra nyttor som kan inbegripas i brukandet. Uppenbara konsekvenser av markägarens val, såsom betesskador eller risk för kalamiteter, utelämnas också till förmån för kortsiktiga virkesvinster. En diversifiering av rådgivningen med hänsyn till såväl vilt och klimat som andra sociala värden är nödvändigt för att möta framtidens utmaningar för skogsägarna.

Forskning

Förbundet ser inte behovet av riktade medel av den omfattning som utredaren föreslår. Särskilt som förhållandet till det relativt nystartade programmet WIFORCE är oklar och risken för fördubbling och förvirring är uppenbar. Skogsskötsel och fältforsknings-baserad förädling (inkl. genetisk diversitet och resiliens) ingår redan i WIFORCE.

Ett forskningsprogram med fokus på skogsskötsel, särskilt skogsproduktion och återväxter, som utredaren föreslår är givetvis vällovligt. Eftersom en potentiell orsak till problem med återväxt är kopplat till klimatförändringar är det dock märkligt att lyfta ut "ekosystem och biologisk mångfald" ur programmet. Även om dessa faktorer inte är i fokus så hänger klimat och ekosystem ihop och måste beaktas. Förbundet är också mycket tveksam till att utredaren lyfter forskning kring "främmande trädslag" och att Sverige måste påbörja forskningsprogram "för att testa trädslag passande i Sverige". För att skogens alla andra värden ska kunna upprätthållas borde fokus ligga på vilka inhemska trädslag, möjligen alternativt trädslag, som kan förväntas sprida sig naturligt till Sverige. Växtförädling har alltid funnits, och kan säkert finnas med i bilden, men att ta steget till helt andra arter är oklokt.

Svenska Jägarförbundet

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET, Öster Malma

Mikael Samuelsson

1:e vice Ordförande Ordförande

Carl-Johan Djurstedt Holm

Generalsekreterare